

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Хайлова Т.В., ДЮІ МВС України,
доцент кафедри цивільного та
господарського права, к.н. з держ. упр., доцент

Для створення ринкової інфраструктури в Україні необхідним є приток інвестицій і перш за все приток інвестицій з боку іноземного капіталу. Важливе значення при цьому має поняття і розуміння «інвестиційного клімату». Інвестиційний клімат – дуже широке поняття. Воно враховує усе те, що бере у розрахунок інвестор, коли оцінює наскільки сприятливими чи несприятливими є умови у тій чи іншій країні для вкладення капіталу, враховуючи ідеологію, політику, економіку та культуру. І тому, чим більш несприятливим буде інвестиційний клімат в Україні, тим вище інвестор оцінює свій підприємницький ризик. Особливо велике значення такий розрахунок має при залученні іноземних інвестицій. Крім економічних ризиків учасники інвестиційного процесу із різних країн повинні брати до увагу різницю у рівні життя та доходах населення, обсягах виробництва і торгівлі, особливостях ведення бізнесу та банально у різниці середніх цін та валютних курсів. Не випадково розробники і законодавець передбачили у Господарському кодексі України окрему статтю 393 «Оцінка іноземних інвестицій». Відповідно до даної статті оцінка іноземних інвестицій повинна здійснюватись у конвертованій іноземній валюті та у гривнях, за згодою сторін, на основі міжнародних ринків або ринку України [1, с. 452].

Створення в країні сприятливого інвестиційного клімату й ефективної системи прийому іноземних інвестицій неможливе без державного регулювання. Без пошуку нових форм правового регулювання іноземного інвестування, які б у найбільш повній мірі відповідали існуючим економічним умовам та інтересам структурної перебудови економіки та державним інтересам будь-яка інвестиційна політика приречена на провал.

Іноземними інвестиціями є цінності, які вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [2, с. 577].

На сучасному етапі розвитку економіки України з приводу іноземних інвестицій виникає багато дискусій і навіть суперечок як серед державних діячів, так і серед широкого кола науковців. При цьому вирішення потребують не лише питання корисного для економіки України обсягу іноземних інвестицій, а й ряд суміжних питань, серед яких тлумачення терміна «іноземний інвестор».

Вивчення кола осіб, які визнаються іноземними інвесторами, має не лише теоретичне, а й практичне значення, адже від визначення особи іноземним інвестором залежить надання відповідних прав, які встановлюються внутрішнім законодавством або міжнародними договорами.

Поняття «іноземний інвестор» в законодавстві України пройшло достатній еволюційний шлях. Зокрема, нині вже не чинним Законом України «Про іноземні інвестиції» іноземними інвесторами визначалися:

- юридичні особи, створені за законодавством іншим, ніж законодавство України;
- фізичні особи, які не мають постійного місця проживання на території України;

- іноземні держави, міжнародні урядові і неурядові організації;
- інші іноземні суб'єкти господарської діяльності, які визначаються такими чинним законодавством України [3].

Суттєвим недоліком такого визначення є неврахування кваліфікаційної ознаки іноземного інвестора – здійснення ним інвестиційної діяльності.

Закон України «Про режим іноземного інвестування» (ст.1) у редакції від 11.08.2013 р. виправив цей недолік, установивши, що «іноземні інвестори – суб'єкти, які проводять інвестиційну діяльність на території України, а саме:

- юридичні особи, створені відповідно до законодавство іншого, ніж законодавство України;
- фізичні особи – іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності;
- іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації;
- інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визначаються такими відповідно до законодавства України» [4]. Іншими словами, саме характеристика суб'єкта інвестиційної діяльності – іноземного інвестора є головним критерієм віднесення інвестицій до іноземних [5, с. 80]. А сама інвестиційна діяльність іноземного інвестора здійснюється за пріоритетними напрямками, серед яких створення в Україні сучасної інфраструктури, включаючи транспорт, технічно оснащене складське господарство, телекомунікації, ділова інфраструктура, побутовий сервіс тощо [5, с. 81].

Слід зазначити, що в чинному законодавстві до суб'єктивного переліку «іноземних інвесторів» не внесені фізичні особи – громадяни України, які не мають постійного місця проживання на території України. Вираз «інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України» не дає відповіді на питання, чи включається дана категорія суб'єктів до поняття «іноземний інвестор».

Таким чином, вважаємо, що фізичні особи – громадяни України, які не мають постійного місця проживання на території України, що підпадають під визначення понять «нерезиденти» та «іноземний суб'єкт господарської діяльності», мають бути включені до переліку іноземних інвесторів. Таким чином, слід надати уточнююче визначення поняття іноземний інвестор. Під таким слід розуміти фізичну, юридичну особу або державу, які мають постійне місце знаходження (проживання) за межами території України та приймають рішення про переміщення вільних або залучених коштів в економіку України.

Література:

1. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України [текст] / за заг. ред. Грудницької С.М. — К.: «Центр учбової літератури», 2016. — 488 с.
2. Господарське право: Навч. посібник у схемах і таблицях / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Шелухіна М.Л. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 616 с.
3. Про іноземні інвестиції: Закон України від 13 березня 1992 року № 2198-ХІІ / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 26. — Ст. 357. — (втратив чинність).
4. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 19. — Ст. 80.
5. Деревянко Б.В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності : навч. посібник / Б.В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. — Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2012. — 204 с.